



Telefaks

Til: S. Utenriksminister Jonas Gahr Støer

Faks nr.: _____

Fra: Kontroll- og komiteespørsmålkomiteen

Faks nr.: 23 31 38 47

Dato: 23/4-09

Budsjett- og
komitesekretariatet
Stortinget, 0026 Oslo
Tlf. 23 31
Faks 23 31 38 47
www.stortinget.no

Antall sider inklusive denne

Original vil bli sendt i vanlig post



Utenriksminister Jonas Gahr Støre
Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo

Kontroll- og
konstitusjonskomiteen

Vår dato: 23. april 2009
Vår ref.: hkl/2009

Deres dato:
Deres ref.:

Ad henvendelse om Utenriksdepartementets rolle i Martine-saken

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til vedlagte brev fra Odd Petter Magnussen, datert 14. april 2009, vedrørende Utenriksdepartementets rolle i Martine-saken.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen ber om utenriksministerens kommentarer til det som fremkommer i henvendelsen fra Magnussen.

Med hilsen

Lodve Solholm

komitéleder

Vedlegg

363.2

Odd Petter Magnussen
Odden 17
1397 Nesøya

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 14.4.09

Ad. Utenriksdepartementets rolle i Martine-saken

Det har nå gått over ett år siden drapet på vår datter, Martine Vik Magnussen, i London.

I en stadig mer globalisert og mobil verden, er det faktum at en drapsmann kan oppnå 'straffeamnesti' dersom han rekker frem til en internasjonal flyplass, uholdbart. Det internasjonale samfunn kan ikke leve med en slik etisk og juridisk 'systemfeil' som her er eksponert.

Britiske myndigheter sies hittil å ha involvert rundt 100 personer i denne uavsluttede saken. Ulikt britene, som er bundet av juridiske rammebetingelser rundt sin formelle prosess, står norske myndigheter friere. Norsk støtte og initiativ - utover kun å følge britenes formelle prosess rundt en norsk statsborgers sak - har derfor lenge vært etterspurt og ønsket velkommen.

Tross oppbyggende uttalelser på statsrådsnivå, e-post til Utenriksråden pr. 6.2.09 (se vedlegg) og derpå følgende møter i regi av UD om 'veien videre', har det vært vanskelig å få øye på ønske og vilje til å realitetsbehandle konkrete forslag og initiativ. Følelsen av å støte mot en imaginær glassvegg mot mulig løsningsorientering har vært påtagelig. Møtene syntes holdt for møtenes skyld og var da også resultatløse.

Dersom UD's underliggende motiv er å marginalisere egen rolle i denne saken, lykkes man for så vidt med det, men departementets etiske profil kommer da i et underlig lys. Jeg er usikker på om UD's null-bidrag i en norsk borgers sak i dette tilfellet representerer konstitusjonell unnfalighet, og vil derfor gjerne ha dette spørsmålet vurdert av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité.

Årsaken til ønsket om vurdering i kontrollkomitéen:

I februar redgjorde ambassadøren fra hjemlandet til sakens mistenkte klart og tydelig i norske medier for sitt lands rettslige plattform, herunder sitt inntrykk av at norske myndigheter ikke gjorde annet enn å forholde seg til hva britiske myndigheter gjorde i saken.

I møtene med UD var man derfor gjensidig enige om nytten av å markere norske myndigheters ståsted via en pressemelding ifm ett-årsdagen for drapet på Martine. Uten håndgripelige begrunnelser valgte UD likevel ikke å gjøre en slik markering.

Om dette skyldes at saken

- er utenrikspolitisk 'følsom'
- faller negativt ut ved økonomiske eller politiske kost-/nyttebetraktninger
- ikke gir nok potensiell eksponeringsgevinst på attraktive internasjonale arenaer

eller utforder UD's arbeidsmessige komfort-soner, skal det ikke spekuleres i her.

UD bekreftet imidlertid at problemstillingene i denne saken er deres ansvar og ligger innenfor departementets arbeidsmessige kjerneområde. Uteblivelsen av konkrete initiativ står derfor ikke i forhold til verken dette, sakens prinsipielle perspektiver eller de forventninger man har ut i fra tidligere uttalelser.

Høringene etter tsunamien og Kabul-tragedien, og nå sist Martine-saken i Stortingets spørretime, burde gitt positive resultater mht UD's holdninger og rolle i slike saker. Desverre gjorde den fortsatte uteblivelse av leveranser i Martines sak at dette igjen måtte påpekes i e-post pr. 12.3.09 og 13.3.09 (se vedlegg) - herunder at saken ble vurdert meldt inn for Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Da UD heller ikke etter dette har latt høre fra seg, meldes saken med dette inn for nevnte komité m/kopi til Utenrikskomitéen.

Sakens perspektiver:

Saken kan vurderes på flere plan.

Ett plan vil være Martines rettigheter i forhold til våre konstitusjonelle myndigheters plikt til aktivt å verne om enkeltindividets rettigheter. Basis her er det samfunnsansvar som springer ut av menneskeverdets ukrenkelighet. Rettsikkerhet er dertil en grunnleggende verdi mht 'trygghet og frihet til å velge' i et bærekraftig demokrati, og omfatter alle uansett om man er student, turist, kjendis, diplomat, fotballspiller, innvandrere eller mulla.

Et annet plan berører det faktum at innvandring og mobilitet over landegrensene er et politisk ønske. Myndighetenes konsekvensanalyser må da avstedkomme nødvendige grep som hindrer redusert rettsvern for verts- eller mottakerlands eksisterende befolkning. Det ligger en omvendt juridisk diskriminering i at enkelte utenlandske borgere kan unngå rettsforfølgelse ved å kun forflytte seg over landegrensene på nytt. Dette må unngås via metoder som reduserer det rettsvakuum manglende uteleveringsavtaler åpner for.

Et tredje plan er det samfunnsansvar en rettstat har i en internasjonal kontekst. Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) om næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi gir et eksempel på myndighetenes ståsted, ambisjoner og politikk i etiske spørsmål internasjonalt. Når en høyprofilert sak av tilsvarende prinsipiell karakter kommer på UD's bord i form av Martine-saken, vil unnlattelse av å gjøre noe med den sende uheldige signaler både nasjonalt og internasjonalt. Dette er ikke bare farlig generalpreventivt, men vil også kunne være det bilateralt og multilateralt da UD forutsettes å forvalte offisiell norsk utenrikspolitikk.

Et fjerde plan gjelder Norges identitet og integritet generelt. Ved å ikke reise denne prinsipielt viktige problemstillingen i internasjonale organer på lik linje med andre verdianliggende Norge engasjerer seg i, etterlates inntrykk av at vårt lands internasjonale initiativ er situasjonsbetinget. Det vil hule ut og svekke landets troverdighet mht øvrige etikk- og verdispørsmål landet fronter.

Hva er rimelig å forvente av UD i slike saker

Engasjement i tusentall fra Alaska i nord til New Zealand i sør, støttegrupper, media og enkeltpersoner har avstedkommet et unisont 'folkekrav' om at myndighetene må oppnå rettferdighet i denne saken, herunder ta nødvendige skritt for å bedre internasjonal rettsikkerhet på området.

Gjentatte uttalelser fra to utenriksministere har speilet sakens alvor, og skapt føringer for de forventninger man må kunne ha til UD's leveranseapparat; embedsverket.

Som pårørende har det også vært viktig å kunne vise til den formelle prosessen og ansvarlige myndigheters verdiståsted når man er blitt kontaktet av krefter med alternative agendaer i denne saken. Dette blir da tilsvarende problematisk når rettstaten ikke leverer i forhold til de idealer man offisielt forfekter. Både mht til Martine og gjentagelser i fremtiden er det en forventning at myndighetene aktivt støtter opp om sine demokratiske idealer på en konstruktiv, rakrygget og konsistent måte via det spekter av lovlige virkemidler man rår over. Den type kreative kapasiteter UD tidligere har mobilisert i utfordrende saker er blitt etterlyst.

Ulikt andre vanskelige saker norsk UD engasjerer seg i, handler Martines sak verken om fredsmekling på Sri Lanka eller i Midt-Østen, Mugabe i Zimbabwe eller religiøs fundamentalisme, uungåelige katastrofer

eller klasebomber. Den handler kun om en av menneskehetens alvorligste, eldste og lettest identifiserbare kriminelle handlinger; voldtekt og drap på en kvinne.

UDs ofte ubegrensede engasjement - gjerne i pionær-rollen - i etiske spørsmål andre steder i verden skaper derfor en kollektiv forventning om at UD's kapasiteter, organisasjon og engasjement også må mobiliseres når problemstillingene berører egne borgere. Den utviste handlingslammelse i en viktig symbol- og verdisak som denne virker påfallende og utfordrer vanlige folks rimelighetsoppfatning.

Det engasjement vi har sett, og ser, fra britiske myndigheter fremstår derimot som mønstergyldig under omstendighetene, mens manglende proaktivitet og oppfølging altså kjennetegner den norske innsatsen.

Situasjonens bakteppe

Det synes å være et visst mønster i de problemer og konflikter som med gjevne mellomrom oppstår mellom pårørende og norsk UD i utenlandssaker. Dette har nå avstedkommet initiativ fra pårørende ifm kriminelle handlinger i utlandet til å organisere seg med tanke på økt fokus, debatt og åpenhet rundt UD's rolle.

I en tid med større åpenhet gjennom Offentlighetslov, Forvaltningslov og et www som er i ferd med å bli 'den femte statsmakt', virker uttalelser som at 'vi har vår måte å gjøre ting på' som om departementet fortsatt går inn i fremtiden ved å se bakover. Dette skaper øyensynlig også interne utfordringer all den tid informasjon lekkes utad, saksbehandlere må beklage at mottatte e-poster 'har druknet i den store mengden' osv.

UD's mulighet for å hindre/regulere innsyn - f.eks. ved å vise til protokollære forhold eller 'hensynet til rikets sikkerhet' - har lenge gitt departementet et visst handlingsrom ut i fra at forhold vanskelig kan verifiseres/tilbakevises av utenforstående. Dersom dette handlingsrommet imidlertid benyttes til å gjøre intet, f. eks. under skinn av at man 'jobber i kulissene', får man håpe at den nye Offentlighetsloven bidrar til å redusere eventuelle ønsker om at saker bare skal blåse over.

Departementet kan alltid mene at man har et stort antall saker, og at sakenes vanskelighetsgrad, mediedekning eller evt. pårørendes emosjonelle subjektivitet er førende for det engasjement embedsverket legger for dagen. UD må likevel ta inn over seg at andre lands utenriks tjenester makter å prioritere sine bidrag til egne borgeres tilfredshet, mens UD åpenbart ikke klarer det samme. Man må også ta inn over seg at det er uteblivelsen av konstruktiv handling, dvs. avstanden mellom ord og handling, som skaper inntrykk av dualisme – ikke arbeidspress. For vår familie har det derfor vært vanskelig å unngå at VG's omtale av avmakt på avisens lederplass 15 mars nå ikke også favner vårt eget utenriksdepartement.

Dersom UD igjen skulle hevde uttad at man 'ikke kjenner seg igjen' i de beskrivelser som gis, kan en komplett og utfyllende kommunikasjonslogg for interaksjonen med UD fremmlegges for komiteen - slik at problemene evt. lettere kan erkjennes og dermed avhjelpes.

I lys av ovenstående, samt vedlagte kopier av e-poster til UD, blir det faktum at saken ble tatt opp i Stortingets Spørretime 12 februar fortsatt oppfattet som både relevant og naturlig.


Odd Petter Magrussen

Vedlegg: e-mail av 18.9.08, 6.2.09, 12.3.09, 13.3.09
Kopi: Stortingets Utenrikskomité

From: Odd Petter Magnussen [mailto:o-pettern@online.no]
Sent: Thursday, September 18, 2008 12:42 PM
To: Krutnes Anniken Ramberg
Subject: Re: Martine Vik Magnussen - saken

Det er stille fra UD mht. tidligere adresserte problemstillinger.

På tirsdag var det 6 måneder siden Martine ble tatt fra oss, og i den forbindelse har jeg mottatt mange henvendelser fra media i inn og utland mht. status, kommentarer, hva norske myndigheter gjør osv. i sakens anledning.

Min holdning er fortsatt å ikke gi kommentarer til pressen, men snarere henviser til offentlige myndigheter. Dette har jeg hittil funnet hensiktsmessig for alle parter utifra et håp om at myndighetene holder i saken på en konstruktiv måte, samt tar nødvendige og adekvate grep i forhold til hva som bør og kan forventes. Mitt ønske er å kunne innta samme holdning også fremover, men dette vil i sterk grad være avhengig av hvordan jeg opplever myndighetens agering - evt. mangel på sådan.

Det er tydelig at media ikke slipper denne saken all den tid den reiser prinsipielle og andre problemstillinger som berører mange. Uløste problemstillinger av denne natur berører også meg, så selv om jeg personlig er tilfreds med at det i det siste er skapt mer ro rundt saken, vil saken ikke bli 'glemt' fra min side. I et slikt perspektiv ber jeg bl.a. om konkret tilbakemelding fra UD på hva man selv er kommet frem til mht. tidligere adresserte spørsmål rundt Abdul Wasa Hayel Saed [redacted] i forhold til posisjonen som norsk konsul i Jemen på 90-tallet. Jeg skulle gjerne også hatt noe mer visshet om hva UD foretar seg, evt. har til hensikt å foreta seg, i sakens anledning også fremover.

Mvh,

Odd Petter Magnussen

From: Odd Petter Magnussen
To: Bjorn T. Grydeland@mfa.no
Sent: Friday, February 06, 2009 12:03 AM
Subject: Martine-saken/tidl. samtale

Det vises til hyggelig og meningsfylt samtale med Dem vedr. Martine-saken onsdag 21 januar i Anniken Ramberg Krutnes fravær.

I neste måned er det et år siden drapet på vår datter Martine i London, og da jeg fortsatt ikke hører fra Krutnes etter mine henvendelser, regner jeg med at hun er for opptatt til å kunne bruke tid på denne, og jeg henvender meg derfor til Dem.

Status synes dermed å være at manglende utleveringsavtaler og jemenitisk grunnlov vil bli brukt for å hindre at vår datters drapsmann stilles rettslig til ansvar for sin handling. Alternativt kan den Jemenitiske utenriksminister se for seg en rettsforfølgning i Jemen, men man vil ikke gi avkall på dødsstraff som er forutsetningen fra britisk side.

Denne type forhold burde ikke bare bekymre foreldre som sender sine barn ut i verden for å studere, men burde også bekymre øvrige borgere som reiser og oppholder seg utenlands. Således burde det rettsvakum som Martine-saken har eksponert også bekymre det norske utenriksdepartement.

Ser man på signalene som mottas bl.a. på viktige påvirkningsarenaer som Facebook, oppfattes nå Martine-saken som en verdi- og symbolsak. Vi er da også glade for at man på regjeringsnivå har uttrykt alvoret i Martine-saken gjennom utenriksministerens forbilledlige engasjement i det offentlige rom ved visse anledninger. I vår øvrige interaksjon med UD har vi etterhvert sett en mer reservert og skjematisk holdning, bl.a. med henvisning til at man har 'vår måte å gjøre ting på'. Man synes å begrense seg til en obsdervatør-rolle og dette står i kontrast til initielle utsagn om at man bl.a. kunne benytte kreative og utradisjonelle virkemidler dersom sakens kompleksitet skulle tilsi det.

Utenriksdepartementet oppfattes som leverandør av tjenester for alle norske borgere – også etter deres død. Eierskapet til utenriksdepartementet tilhører i bunn og grunn alle norske borgere. Dets ansatte er satt til å forvalte nordmenns interesser på beste måte, og i dette bildet er departementet MITT utenriksdepartement, MARTINES utenriksdepartement, ja, en hvilken som helst norsk statsborgers utenriksdepartement. Det er IKKE UD-medarbeideres ' eget departement' hvor de ansattes setter egen agenda og prioriteringer. UD's endringskultur bør snarere avstedkomme leveranser i forhold til de leveransebehov norske statsborgere har.

I forståelse med myndighetene har vi som familie valgt å holde en lav profil i media bl.a. for å gi rom for den formelle prosess som lenge har pågått. Ifm henvendelser fra paramilitære grupper, mistenktes advokater og media har vi henvist til denne. Dette utifra den forutsetning at alle lovlige virkemidler – både rettslige, økonomiske, politiske, foretningsmessige eller diplomatiske – ville kunne bli benyttet etter behov og i trå med den etiske fokus vi forøvrig ser prege vårt internasjonale engasjement på mange andre områder.

Med utgangspunkt i ovennevnte og tidligere henvendelser håper jeg utenriksdepartementet bidrag fremover igjen vil bli mer løsningsorienterte og mindre systemorienterte.

Med vennlig hilsen

Odd Petter Magnussen

From: Odd Petter Magnussen
To: Kruines Anniken Ramberg
Sent: Thursday, March 12, 2009 4:23 PM
Subject: Martine-saken - dagens møte

Forsøkte å ringe deg etter dagens møte, og føler dermed jeg må benytte meg av e-mail.

Det at UD foreløpig har bestemt seg for likevel ikke å ville markere Norges ståsted gjennom den tidligere diskuterte pressemeding, var et meget nedslående budskap å få i dagens møte.

Sett på bakgrunn av sakens natur og de forskjellige argumenter som har vært utvekslet, herunder den konsensus som syntes å herske om nytten av en slik pressemelding etter forrige møte, er UD's stillingstagen vanskelig å forstå. UD's manglende saksmessige begrunnelse om samme i dagens møte, gjør at det foreløpig virker formålsløst med flere møter i Martine-saken. Dette fordi konklusjonen etter 3 møter om 'veien videre' dermed kun synes å ha resultert i en vurdering av mitt forslag om bruk av en svensk resurs på området i en eller annen rolle i fremtiden.

Jeg må få påpeke at innholdet i e-mail av 6.9.09 *) fra meg til utenriksråden i UD dermed syntes berettiget den gang, og desverre også gjør det fortsatt. Fra mitt ståsted oppleves det desverre igjen å være svært langt mellom ord og handling i UD's håndtering og leveranse i denne saken. Dette føles leit også på nasjonens vegne. Men det er også leit forhold til sakens viktige prinsipielle sider at det i

en sak som denne er alle andre enn UD som synes å ville bidra konstruktiv til løsninger som kan anses å monne.

De henvisninger i begrunneslen som idag ble gjort til UD's kommunikasjonsmessige fagresurser, må sies å stå dyp kontrast til de kommunikasjonsmessige og øvrige betrakninger som gjøres av annet fagpersonell, inkludert meg selv.

Dersom man fortsatt mener det er kommunikasjonsmessige årsaker til at man ikke vil gjennomføre den foreslåtte pressemelding, er jeg og andre resurspersoner på området eventuelt når som helst tilgjengelig for en direkte diskusjon med angjeldende fagpersonell på UD om saken før en eventuell endelig beslutning tas.

*) ; skrivefeil – skal være 6.2.09

From: Odd Petter Magnussen
To: Krutnes Anniken Ramberg
Cc: sla@mfa.no
Sent: Friday, March 13, 2009 2:39 PM
Subject: Martine- saken

Da jeg nå vurderer å melde norske myndigheters håndtering av Martine-saken inn for Kontroll og Konstitusjonskomitèen på Stortinget, takker jeg likevel ja til å få tildelt kopi av den Stortingsmelding/proposisjon om korrupsjon som har vært diskutert i siste tids møter i Martine-saken.